

עמוס כץ ושות' - רואי חשבון AMOS KATZ & CO. CERTIFIED PUBLIC ACCOUNTANTS (ISR)

AMOS KATZ - C.P.A. (ISR.), B.A. (Econ.), (Account.)
M.B.A, LL.M.

SARA YOSOVICH - C.P.A. (ISR.), B.A. (Account.), M.B.A

NECHAMA LINKER - C.P.A. (ISR.)

SHOSHANA CHAZAN - C.P.A. (ISR.)

ORNA BEHAR - C.P.A. (ISR.), B.A. (Account.)

ROI KATZ - C.P.A. (ISR.), B.A. (Account./Amirim), M.B.A

DIKLA SETI - C.P.A. (ISR.), B.A. (Account.)

עמוס כץ - רו"ח, ב.א. כלכלה/חשבונאות

מ.א. מינהל עסקים, מ.א. משפטים

שרה יוסוביץ - רו"ח, ב.א. חשבונאות, מ.א. מינהל עסקים

נחמה לינקר - רו"ח

שושנה חזן - רו"ח

אורנה בהר - רו"ח, ב.א. מינהל עסקים (חשבונאות)

רועי כץ - רו"ח, ב.א. חשבונאות/אמירים, מ.א. מינהל עסקים

דיקלה סטי - רו"ח, ב.א. מינהל עסקים (חשבונאות)

יולי 2016

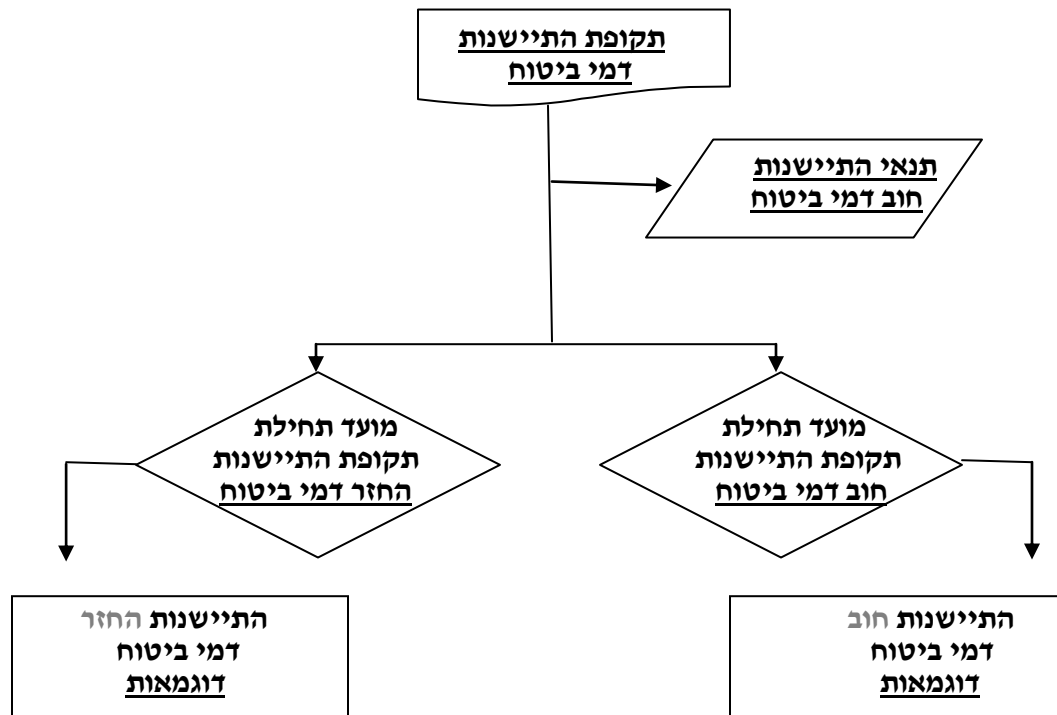
לכבוד

א.ג.נ.,

הנדון: התיישנות תשלום חוב דמי ביטוח והחזר יתרת זכות תוך 7 שנים

מטרת החוזר

הסבר הוראת החוק והשפעת שינוי החקיקה על חיוב דמי ביטוח והחזר גביית יתר וכן מהו המועד החוקי הקובע את תאריך תחילת תקופת ההתיישנות.

**תקופת התיישנות
דמי ביטוח**

תיקון מס' 159 לחוק הביטוח הלאומי, החיל כללים חדשים בסעיף 363א בדבר הגבלת התקופה ל-7 שנים, שבה יכול המוסד לביטוח לאומי (להלן - המוסד) לדרוש חוב דמי ביטוח.

על פי תקנה 6 לתקנות הביטוח הלאומי (תשלום וניכוי דמי ביטוח משכר מבוטח העובד אצל מעבידים שונים) בקשות להחזר דמי ביטוח שנוכו ביתר, יוחזרו ע"י המוסד ובלבד שהדין וחשבון הוגש למוסד בתוך 7 שנים מסוף שנת המס שבה נוכו דמי הביטוח ביתר.

בחוזר יפורטו הכללים החלים לעניין התיישנות חוב בדמי ביטוח וכן התיישנות החזר דמי ביטוח.

**תנאי התיישנות
חוב דמי ביטוח**

הכלל שנקבע בחוק להתיישנות דמי ביטוח כולל שני תנאים:

1. **משלוח דרישה לתשלום חוב בתוך 7 שנים** מהמועד החוקי לתשלום חוב בדמי ביטוח.
2. **ביצוע הליכי גבייה** אקטיביים במסגרת תקופה זו או קיזוז.

רק בהתקיים שני התנאים **המצטברים** האמורים, המוסד יהיה רשאי לגבות חוב בדמי ביטוח לתקופה שמעל ל-7 שנים.

כאשר לא מתקיים אפילו אחד מ-2 התנאים האמורים, המוסד אינו רשאי לגבות את דמי הביטוח וכל תוספת קנסות, פיגורים וכיוצא בזה ואי התשלום לא יפגע בזכויות על פי החוק.

יובהר כי אין בתיקון האמור הגדרה לדרישה לתשלום חוב, כך שכל פנייה של המוסד בה נדרש החוב, תיחשב ככזו.

על פי פסיקת בית הדין הארצי לעבודה אין חובה לשלוח דרישת חוב בדואר רשום דווקא וכל עוד היא נשלחה לפי פרטי מען תקינים (כתובת שמעודכנת ממשרד הפנים או שנמסרה למוסד) קיימת חזקה עובדתית כי הדואר הגיע למענו תוך פרק זמן סביר.

משמעות החזקה הניתנת לסתירה היא שככלל, רואים בדבר הדואר שנשלח אל החייב בתשלום דמי ביטוח כאילו נמסרה לו **גם אם דבר הדואר חזר כי לא נדרש**, אך עם זאת, יש למי שחייב בתשלום דמי ביטוח אפשרות להוכיח כי היתה סיבה אובייקטיבית שמנעה ממנו לקבל את הדואר כגון תקלה בחלוקת הדואר באזור מגוריו/מקום עסקו שאז יבחן המוסד ויכול ויחליט כי יש לקבוע כי לא נמסרה לו ההודעה.

**מועד התחלת
תקופת התיישנות
חוב בדמי ביטוח**

על פי סעיף 342 לחוק, מעביד חייב בתשלום דמי ביטוח בעד עובדו, כשמועד התשלום לגבי עובד נקבע בסעיף 353 לחוק והוא היום ה-15 בחודש שלאחר תקופת התשלום.

הכלל שנקבע בחוק הוא כי מועד תחילת תקופת התיישנות בחוב בדמי ביטוח הוא **מהיום שנודע לביטוח לאומי על החוב**. במקרה שהמוסד לביטוח לאומי ידע על חוב בדמי ביטוח, ובמשך 7 שנים לא פעל לתשלום החוב, כלומר: לא נשלחו הודעות חוב, ולא בוצעו פעולות אכיפה או קיזוז. חלה התיישנות על החוב ויש לבטלו ולראותו כאילו הוא שולם לעניין זכויות לגמלה כאמור.

כמו כן, במקרה בו למוסד נודע על חוב ישן שמעבר ל-7 שנים, יספרו שנות התיישנות מיום בו נודע על דבר החוב, כך שבמקרים מסוג זה תקופת התיישנות יכולה להיות ארוכה מ-7 שנים. כגון: חובות שהתקבל לגביהם מידע מרשות המסים וחובות שלגביהם נקבעה שומה סופית.

החוק נכנס לתוקף ביום 1.1.2015.

מועד התחלת
תקופת התיישנות
החזר דמי ביטוח

מועד התחלת תקופת ההתיישנות להחזר דמי ביטוח הוא ביום שבו נולדה עילת התובענה.
כלומר: **מהיום בו הוגשה התביעה להחזר דמי ביטוח.**

התיישנות חוב
דמי ביטוח
דוגמאות

- חוב בתיק לא פעיל **ולא נשלחו כלל** הודעות חוב מפאת חוסר כתובת למשלוח דואר (ללא קשר לדואר חוזר) - תחול התיישנות לחוב לתקופה שמעל 7 שנים.
- לעומת זאת, הודעות שנשלחו אך חזרו ובתנאי שהכתובת היתה תקינה (כתובת המעודכנת במשרד הפנים / כתובת שעודכנה ע"י המעסיק / או כתובת שאליה נשלחו בעבר דברי דואר שהתקבלו על ידי המעסיק), אם בוצעו הליכי גביה אקטיביים - החוב לא יתיישן. יצויין כי לתיק בעל כתובת מבוטלת כתוצאה משתי הודעות חוזרות נשלחת בכל מקרה הודעה פעם בשנה לכתובת המבוטלת.
- חיוב במשק בית שטרם שולם - תחול התיישנות חוב לתקופה של מעל ל-7 שנים שבהן המעסיק לא קיבל הודעות חוב (שאינו קשור לתקנה 8א).

התיישנות החזר
דמי ביטוח
דוגמאות

- **ניכוי ותשלום דמי ביטוח כעובד רגיל למי שמקבל ק. זקנה/נכות -** 7 שנות החזר יספרו מיום הגשת בקשת החזר.
- **ביטול תושבות רטרו -** יש למנות את 7 השנים מיום הגשת בקשת החזר.
- **בעד התקופה שעבורה היה המבוטח רשום בקופת-חולים - אין להחזיר דמי ביטוח בריאות, אלא יש להחזיר דמי ביטוח לאומי בלבד לתקופה של 7 שנים.**
- **החזר מ-2 מעסיקים -** על פי תקנה 6 לתקנות הביטוח הלאומי (תשלום וניכוי דמי ביטוח משכר מבוטח העובד אצל מעבידים שונים):
7 שנים מהיום שיכל להגיש בקשת החזר לראשונה, כלומר 7 שנות מס + שנה נוכחית (היות ולא ניתן להגיש לשנה נוכחית, ההתיישנות נספרת, מהשנה הקודמת לשנה הנוכחית).
- **גם במקרים הבאים יוחזרו 7 שנות מס + שנה נוכחית:**
עובד / פנסיונר נכה, אישה נשואה המקבלת פנסיה, מקבל פנסיה בגיל המותנה, ידועה בציבור המקבלת פנסיה מוקדמת, עובד המקבל קצבת זקנה, תושב חוץ שדווח כישראלי, תושב באיזור.

להלן הסבר הוראת החוק והשפעת שינוי החקיקה על חיוב דמי ביטוח במסגרת ניכויים:

1. תקופת התיישנות דמי ביטוח

תיקון מס' 159 לחוק, החיל כללים חדשים בסעיף 363א בדבר הגבלת התקופה ל-7 שנים, שבה יכול המוסד לביטוח לאומי (להלן – המוסד) לדרוש חוב דמי ביטוח.

בחוזר זה יפורטו הכללים החלים לעניין התיישנות קביעת חוב בדמי ביטוח.

2. מועד התחלת תקופת התיישנות בקביעת חוב בדמי ביטוח

בסעיף 363א (ב) (1) נקבעו הוראות למניין 7 השנים:

המועד הקובע למניין 7 השנים הוא מועד קיום חובת רישום/דיווח או מועד קבלת מידע מרשות המסים, המוקדם מבניהם.

דיווח שכר פרטני (טופס 126) עבור עובדים מחוייב להיות מוגש על פי הוראות תקנה 8 לתקנות הביטוח הלאומי (גביית דמי ביטוח), התשי"ד-1954, עד ליום 31.3 של כל שנה בגין השנה הקודמת.

תחולת התיקון

החוק נכנס לתוקף החל מיום 1.1.2015 והוא חל על:

1. חובות שהתקבל לגביהם מידע מרשות המסים (במועד מאוחר ליום 1.1.15)

2. חובות שלגביהם נקבעה שומה סופית (במועד מאוחר ליום 1.1.15)

הוראות מעבר

לגבי חובות עבר – משנת 1999 ניתנה למוסד שהות עד ליום 30.6.2016 לשלוח דרישה לתשלום חוב, ושוב, אף אם המידע התקבל מרשות המסים ביחס לחובות עבר, המועד הקובע הוא מועד קבלת המידע מרשות המסים.

משמעות הדבר הוא שעד ליום 30.6.2016 ניתן לסיים ביקורות המתייחסות לשנים קודמות לשנת 2008 (לפי מניין של 7 שנים), וכל עוד אין קודמות לשנת 1999, גם אם המידע המקיים חבות לגבי שנים אלו היה מצוי בידי המוסד.

3. הוראות בקביעת מועד התיישנות במצבים הבאים:

• אין מידע כלל לגבי שנה מבוקרת (טופס 126 / שומת ניכויים של מס הכנסה)

מאחר ולא קויימה חובת הדיווח להגשת טופס 126 ולא התקבל מידע משומת ניכויים של מ"ה לא תחול התיישנות.

אם לא הוגש טופס 126 לא קויימה החובה אך יש מידע בדבר שומת ניכויים של מ"ה ההתיישנות תחל 7 שנים מיום קבלת המידע במוסד.

• המידע בגין השנה המבוקרת נקלט באיחור.

קליטת טופס 126 במערכות המוסד -

מניין 7 השנים יחל ממועד קבלת המידע במוסד.

לדוגמא: דיווח השכר השנתי (דו"ח 126) בגין שנת 2008 נקלט במוסד ב-1.1.2010 ; ביקורת הניכויים יכולה להיעשות עד ליום 1.1.2017 בגין שנה זו.

ואולם, בדיווח מפורט בגב טופס 102 של מעסיק עד 9 עובדים, מועד דיווח טופס 102 יהיה המועד הקובע לעניין 7 השנים – קרי, המועד הקובע יהיה **המוקדם** מבין מועד קליטת טופס 126 ממס הכנסה או מועד דיווח טופס 102.

התיישנות תחול על:

- * השכר שדווח לעובדים אלו – כלומר, לא יקבעו חיובים בביקורת ניכויים בגין:
- * התאמות 102 – 126.
- * פער במספרי עובדים מדווחים.
- * חריגים בשיעורי ד.ב. – סעיף נכונות הניכוי.

לא יחולו הוראות התיישנות על:

- * רכיבי הטבות שאינן בשכר (רכבים, ארוחות, מתנות. וכו' כולל הפרשי שווי) – מאחר ולא קוימה חובת הדיווח לגבי הטבות אלו.
- * פריסת/הפרשי שכר מאחר ולא קוימה חובת הדיווח להגשת דוח הפרשים. מועד הגשת גב הטופס 102 לא רלוונטי להתיישנות בחיוב פריסת שכר.

קליטת שומת ניכויים של רשות המסים במערכות המוסד

בעת שנקלטת שומת ניכויים של רשות המסים לגבי שנה מבוקרת והמידע כולל בסיס לחיוב בדמי ביטוח לשנים מוקדמות ל-7 שנים, רשאי יהיה המוסד לחייב את דמי הביטוח בהתבסס על המידע בגין השנים שבשומת הניכויים ובלבד, שהקביעה של המוסד לחיוב דמי ביטוח, תופק בתוך 7 שנים מהמועד בו נקלט המידע במערכות הממוכנות של המוסד ו/או המידע נמסר לאגף ביקורת ניכויים באמצעות המעסיק או מייצגו, לפי המועד המוקדם מבניהם.

התגלו עובדות/נתונים חדשים למבקר.

במידה והמבקר החל בעריכת ביקורת וטרם קבע את קביעתו עקב עיכובים שאחראי לו המעסיק או מייצגו, ו/או המתנה למסמכים/הסברים שדרש המבקר ו/או רשות המסים ולכן ביקש המעסיק להקפיד את ביקורת המוסד, מניין 7 השנים יחל ממועד המידע החדש שיתקבל ביחס לשנה מבוקרת.

ויובהר, המדובר במידע חדש שיש בו כדי לשנות את הקביעה שנערכה ביחס לשנה מבוקרת מסוימת. לעניין זה יכלל דו"ח כספי מאושר ע"י רו"ח שלא נמסר למבקר או כל מידע חדש שסותר ממצאים שנמצאו בביקורת ניכויים קודמת.

אם מעסיק מבקש לדחות תחילת הביקורת יש להודיע לו כי בקשתו לדחיית המועד משמעה כי מניין 7 השנים יהיה ממועד שבו המוסד יקבל מידע חדש במסגרת הביקורת, ככל שיהיה, שישליך על קביעת ממצאים ביחס לשנה מבוקרת.

- **קליטת שומת ניכויים לאחר השגה/דיון משפטי.**

בדומה לגילוי עובדות חדשות, אם ישנן שומות ניכויים של רשות המסים אך ישנן דיונים עם רשות המסים או דיונים משפטיים שיכול ובעתיד יניבו תוצאות אחרות ושומות חדשות – עלינו להתבסס על השומות הקיימות ולערוך חיוב, תוך יידוע המעסיק שהיה ונקבל שומות חדשות מעודכנות, נפעל על פיהן ולא יכולה להיטען טענת שיהוי/התיישנות, היות והתקופה תמנה ממועד קבלת המידע בדבר השומה המעודכנת.

- **קבלת מידע חדש מרשות המסים ביחס לשנים במ הסתיימה הביקורת.**

במידה והתקבל מידע חדש מרשות המסים הקובעת חיוב שונה מזה שהמוסד כבר קבע על בסיס אותם נתונים שעמדו בפני המבקר בביקורת שערך לאותן שנים, אין מקום לפתוח את הביקורת ולקבוע חיוב חדש וזאת על בסיס עקרון סופיות הדיון. חריג לכלל זה יהיה, כאשר ישנו חשד מבוסס להעלמת מידע ו/או כשהסמכות לקבוע חיובים מסויימים היא רק של רשות המסים, אז המוסד רשאי יהיה לחייב בהתאם.

- **דרישת החזרי דמי ביטוח מהמוסד.**

בהתאם להחלטה שקיבלה מנהלת המוסד, מעסיק המבקש החזרי דמי ביטוח ביחס לשנים "ישנות", תבוצע ביקורת ניכויים בגין אותן שנים שלגביהן נתבעים החזרי דמי ביטוח.

- **ביצוע ביקורת ניכויים בעקבות הליך משפטי שהמוסד צד לו.**

בהליך משפטי שהמוסד צד לו ואשר מחייב ביצוע ביקורת ניכויים עקב דרישה מהמוסד לשלם גמלאות או להחזיר דמי ביטוח בגין שנים מוקדמות ל-7 שנים, רשאי יהיה המוסד לערוך ביקורת ניכויים בגין אותן שנים.

הננו עומדים לרשותכם להבהרת האמור לעיל, ככל שנידרש.

לקריאת חומר מקצועי נוסף רב ומגוון הנכם מוזמנים להיכנס לאתר האינטרנט של משרדנו, בכתובת: WWW.AMOSKATZ.CO.IL

בכבוד רב,

**עמוס כץ ושות'
רואי חשבון**